ואי ס"ד עור הוא היכי מרבי ליה קרא. מימה לר"י הא אפילו טולה שבכנפיס מרבה קרא וי"ל דבהמה נמי אבכמן שהיה קרב שיער שמזקן מיישים ומר שבראש רחליס כדאמרינן בזבחים (דף פה:) ובחולין (דף ג.) דלא קפיד קרא אלא אהפשט עור וה"נ אע"פ שהעולה קריבה אי עור הוא לריך הפשט:

ר"ח ל"ג וקדלו מיא לאקבולי אפיה אלא הכי גרס חזנהו שמואל למיא דקדלו ועכירי אמר שמואל נגרא רבה קאתי ותא במעיה פי' שמע שמואל שמועה שאדם גדול היה בא בספינה וידע שמואל שישתה מן הנהר אותו אדם גדול ומתוך כך יתום בטעיו לפי שהמים היו עכורים מחמת הרוח שהיה מבלבלם ולפי ששמואל היה רופא מומחה א"ל לקרבא זיל תהי ליה בקנקניה פי' תראה אם הוא מכם ולאחר לכבדו אביאנו לביתי ואעשה לו רפואה ואכבדנו לפי מה שראוי לו: **מניין** לדם שהוא אדום. וכל אותן ד' מינין דמכיגן מדמיה

דמיה יש בהן לד אלמומים:

איזה מהן חשוב אותו שהרגו מלך.

וא"ת תינח מתו מאליהן מחורות ועקורות מאי איכא למימר וי"ל כיון דמתו שרי א"כ מן המותר בפיך לאו דוקא אלא ממין המותר בפיך קאמר: **אין** עושין הילמי בשבת. הלכה כרבנן דבפרק קמא דעירובין (דף יד:) אמר אין הלכה כר' יוסי לא בהילמי ולא בלחיין ואמר נמי התם פוק חזי מאי עמא דבר ופי' בקונטרס וכבר נהגו העם בלחי משהו וכיון דאין הלכה כר' יוסי בלחיים כ"ש בהילמי דאפילו לר' הונא בר חיינא דפליג התם בלחיים מודה בהילמי ושרי לעשות מי מלח בשבת ליתן על עופות גלוין ואם נותן מלח על העופות ואח"כ נותן משקין עליהם שרי אפילו לרבי יוסי שבשמנונית

מממתיק המלח כמו שמן.

עין

פיטרא. פטריות נולי"ן: **מאונא דחלבא.** פעמים שהוא גדל בשפת הדלי ממיס: **ושאינו נקוב פטור.** משום דלא מחובר בקרקע עולם הוא: **לאו היינו רביתיה.** דאין דרך זריעה שם אבל אלו שאמרנו הוא עיקר גידולן: **נקבי נקבי.** מקום מושב טלה: **לא ניכפוב.** דרחמנא אמר ל) וכתבתם בתיבה תמה שיעמה ולא מופסקת: **בכנפיו.** בעולת העוף משמעי שישמעינו בעוד כנפיו בו מ) ומקבלים כנפיו כל כנפי הגוף בלו"ש בלע"ז. עולה הוא הדקה שהיא בנשר כמין אמר אחין לה שרשים קשים: **להכשיר אם העור.** לימדך הכתוב שאינו לריך הפשט בעולת בהמה שפסל בה את העור: **פירלי.** היינו נקבי: **מאי אם יבא אליהו ויאמר.** היתר ואיסור אין תלוי בו דלא בשמים היא: **והאמר עצמות הדג ועורו מצילין באהל המת.** לפי שאין מקבלין טומאה כדתניא בת"כ ל) עור יכול עורות שבים כו' ועצמות הדג נמי דכלי עצם דמקבלים טומאה מכל מעשה עזים ילפינן לה להביא דבר הבא מן העזים מן הקרנים ומן הטלפים מ) אבל דגים לא וכל שאינו מקבל טומאה חולין בפני הטומאה ומשנה זו במס' כלים: **דסוו דלו.** גליהן מגביהן: **לאקבולי אפיה.** לעשות מחילה סביביו כשהוא נפנה על דופני הספינה שלא יגלה גיליו. ע"א לקנת: **ועכירי.** עניין לער משום לערו שלף הוא עכור ומפני שלא היה רוח מנשבת ולאה המים נעשין גלין הכין שלכבוד אדם גדול הוא והגהל היה משון מא"י לנבל: **פסי.** הרים בו בקנקנו אם יין הוא או המריך כמו בת מיהא דאמר גבי יין נסך (ע"ז ל' סו:). כלומר בדקהו אם חכם הוא אם לאו: **מנין לדם שהוא אדום.** דגבי נדה דם כתיב מ) ותנן (נדה דף יט.) ה' דמים טמאים בנאה וכולן משום דמראיתן אדומה אף על גב דשחור תנא בהו אמרינן שחור אדום הוא אלא שלקה: **ונאמר להלן ערלתו.** גבי נטיעה (ויקרא יט): **תמה.** נאותיותיה ערלתו: **ואין דנין ערלתו מערלת.** דאין זו אמירה תמה שאינו מפורש בתוך התיבה ערלת מה: **תיפוק קרנא בעיניה.** הכין בו שלגמותו בא: **אוכליה בהמה דשערי.** כדי לשלשל דרופא היה שמואל: **ולא אמוי ליה כיס הכספא.** שמתון כך מתהפך ומתבלבל הזבל במעיו ומתמוגג כולו: **ונכרכות.** האיגרות: **בשערן.** של אלו ואחר כך מכניסן בדפוסי הקציצה שלהן: **אספקלטור.** שר הטבחים בלשון יוני: **זה שהרגו מלך.** ואלו לקו ע"י בורלון: **קאלוס.** משובח טעם זה: **מתני' הילמי.** שלמוייר"ל: אבל

עור נבלות וטרפות שלהן ס) ונכרכות בשערן ס) ונתפרות בגידן והלכה למשה מסיני ע) שהתפילין נכרכות בשערן ונתפרות בגידן אבל אין כותבין לא על גבי עור בהמה טמאה ולא על גבי עור חיה טמאה ואינו צריך לומר על גבי עור נבלה וטרפה שלהן ואין נכרכין בשערן ואין נתפרות בגידן וזו שאילה שאל ע) ביתוסי אחד את ר' יהושע הגרסי מניין שאין כותבין תפילין על עור בהמה טמאה דכתיב ל) למען תהיה תורת ה' בפיך מדבר המותר בפיך אלא מעתה על גבי עור נבלות וטרפות אל יכתבו א"ל אמשול לך משל למה"ד לשני בני אדם שנתחייבו הריגה למלכות אחד הרגו מלך ואחד הרגו איספקליטור ע) איזה מהן משובח הוי אומר זה שהרגו מלך אלא מעתה יאכלו אמר ליה התורה אמרה ס) לא תאכלו כל נבלה ואת אמרת יאכלו א"ל קאלוס: **מתני'** אין עושין הילמי בשבת אבל

מסורת הש"ס

ל) לעיל לה., כ) חולין קיט., ג) (כלים פ"י מ"ח), ד) (לעיל כח: מכות יח.), ה) נדה יט., ו) (תוספ' פט"ז), ז) (כ"ג פט.), ח) (תוספת פוסרים פ"ח הל' ח וכ' בשיני לשון קלח), ט) (לעיל כח:), י) מסכת סופרים פ"ח הלכה כ), יא) (סר הטבחים פ"י רב פפקלטוריה, מרוך), יב) (מנחות לה.), יג) (ל"ל ומקבירן), יד) (מתני' סוף פרק ז), טו) (חולין כח:), טז) (ויקרא עו), יח) (נדה יט.),

מוסף רש"י

התולש מעצרן נקוב חייב. דהוי מחובר, דיוקן תן הקרקע ע"י הנקב שמרים לחלוחית הקרקע ומפלי הנקב בדופני (לעיל צה ב), ונכרכות בשערן ונתפרות בגידן. שלרך לקשור תגרות הפרכיות בשער עור בהמה טהורה ולתופרן בגיד בהמה טהורה. בשערן, בשפר של מין הקלף, מלומר בכל טיהורה (לעיל כח ב).

רבינו חננאל

פיטורא מאונא דחצבא חייב משום עוקר דבר מגידולו. פי' פיטורא זה מפיני במהין ופטריות, ומפורש בגמרא ברכות פרק כיצד מברכין אמר אבי מירבא קא רבו מן ארעא, ומינק מן אוירא ינקי. עיקר שלהן מן הקרקע ולא מיתקא מן בהן גידולי הארץ. והכין נמי עוקר פטריות מן אונא דחצבא, אע"פ שהוא כלי חרס יונא ונגדל ומאוירא ינקי. וכמה דאית לפיטורא במקום גידולי, אית ביה כח דיניק מן אוירא, וכד מיעקר לא ינק מאוירא. מותיב רבה אושאיה דתולש מעצרן נקוב חייב ומשאינו נקוב פטור, ואלמא פיטורא באונא דחצבא כעשב בעצרן (שאינו) נקוב דמי. ופרקינן התם לאו היינו רביתיה הכא היינו רביתיה. מפרשי רבנן עשב בעצרן שאינו נקוב כתלוש דמי כדמפרש בסוף המצנע. והאי פיטורא באונא דחצבא לאו כתלוש דמי, דהלכך התם לאו עוקר דבר מגידולו, (דהוא רביתיה) והכא עוקר דבר מגידולו (דהוא רביתיה). והילכתא כדרב הונא שבותבין תפילין על עוף טהור, ואע"ג דאית ביה ניקבי, כיון שהריו עובר עליו כשר. ואע"ג דתחי אבי לסיעתיה מן עובר עליו כשר. ואע"ג דתחי אבי לסיעתיה מן ושסע אותו בכנפיו לרבות את העור, וקאמר לעולם אימא לך לאו עור הוא ואיצטריך כר, דיחיד בעלמא הוא דתחי, ומתניתין החובל בהן חייב. **כעא מר בריה דרב** נחמן מהו לכתוב תפילין על עור של דג טהור. אסיקנא אם יבא אליהו ויאמר פסקה זוהמא מיניה כשעוכרן אותו, הא לא לא. פי' דשמואל וקרנא דדלו דהוו יתבי וחזו למיא דדלו ועכירי כר. הוה שפיע ליה לשמואל דנברא רבה אתי ממערבא בההוא יומא, וכיון דחזא למיא דעכירי אמר בדעתיה אי אפשר דלא שתי מינייהו, והוה בריר לדו דקל מאן דשתי כהנהו מיא בעירן דעכירי חייש במיניה. ועל זה אמר נברא רבה דקא אתי חייש במיניה. תהי בקנקניה, פי' כגון טעום יין שבזה הקנקן מלשון קרנא הוה תהי בחמרא (מתונות דף קז), כלומר תהי נמרה. וכיון דחזא דהוא רב גדול צוה שמואל את קרנא דעיילוה לביתיה. ואוכליה אוכלי דמעלשלי ולא אודעיה מקום בית הכסא דאיכוון לאפוי מן חשש דסמעיה. וכיון דאיצער רב ולא ידע דלאפוייה הוא דעביד הכי לטייה לא לקים ליה ברא למאן דמצערן לצערייה. ולא איקיים ליה לשמואל ברא אלא בנתא. וכיון דאיתיהדע ליה לרב דלאפוייה הוא דעביד ליה הכי ולטותיה איתקיימא בשמואל חש דלא תיחלוש רעתיה ואדבריה על נפשיה כדמפרש בב"ק פרק מרובה (דף פז), והיינו מעשה (דיסוריה) (דסוגיין). ולשייה נמי לקרנא ונפקא ליה [קרן] של בשר בעינו. פי' קאלוס בלשון יון טוב, כלומר הורה לדבריו וא"ל טוב מה שאמרת. והלכה כת"ק דמתניתין. אין עושין הילמי בשבת

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ט מהלכות תפילין הלכה י ופ"ח מהל' כלים הל' ד סמג עשין כג כה עוש"ע א"ח סי' לב סעיף יב וטוש"ע יד סי' רעא סעיף ח (והכה"מ בהל' ס"מ הלכה כז):

יא ב מיי' פ"ט מהל' תפילין הל' כ טוש"ע א"ח סי' לב סעיף יב:

יב ג מיי' פ"ט מהל' תפילין הל' כ סמג עשין קס:

יג ד מיי' פ"ו מהל' טומאת מת הלכה ח:

יד ה מיי' פ"ח מהל' תפילין הל' י סמג עשין כג וכה טוש"ע א"ח סי' לב סעיף יב וטוש"ע יד סי' רעא סעיף ח (והכה"מ בהלכות ס"מ הלכה כז):

טו ו מיי' פ"ה מהל' מאכלות אסורות הל' יא (טוש"ע יד סי' קמ):

טז ז מיי' פ"ח מהל' תפילין הלכה י סמג עשין כב וכה טוש"ע א"ח סי' לב סעיף יב וטוש"ע יד סי' רעא סעיף ח (והכה"מ בהלכות ס"מ הלכה כז):

יח ט מיי' שם הלכה ח יט טוש"ע שם סעיף מט:

תורה אור השלם

1 ושמת אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחוח לה': ויקרא א יז
2 והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוצאך ה' ממצרים:
שמות יג ט
3 ושכיתו בבקר והשמרתם דרתה על המים ויראו מואב מנגד את המים אדמים כדם:
מלכים ב ג כב
4 וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר: בראשית יז יד
5 וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל:
ויקרא יט כג
6 ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד:
דברים י טז
7 על מי אדברה ואעידה וישמעו הנה ערלה אזנם ולא יוכלו להקשיב הנה דבר ה' היה להם לחרפה לא יחפצו בו:
ירמיהו ו י
8 לא האכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
דברים יד כא

לעזי רש"י

בולי"ן (בוליי"ן). פטריות.
בלו"ש (בלומו"ש). נוצות (הנדולות).
שלמויר"א. מי מלח.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com